

ظرفیت‌های تربیتی مدرسه علمیه مطلوب

کاظم علی محمدی

سرشناسه: علی محمدی، کاظم، ۱۳۵۶ -
 عنوان و نام پدیدآور: ظرفیت‌های تربیتی مدرسه علمیه مطلوب / کاظم علی محمدی.
 مشخصات نشر: قم: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: ۱۳۵ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۵۰-۸۷-۸-۹۰۰۰۰۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه: ص: ۱۲۹-۱۳۳.
 موضوع: حوزه‌های علمیه - ایران - برنامه‌ریزی
 موضوع: *Islamic theological seminaries - Iran - Planning
 موضوع: حوزه‌های علمیه - ایران - هدف‌ها و نقش‌ها
 موضوع: *Islamic theological seminaries - Iran - Aims and objectives
 موضوع: حوزه‌های علمیه - ایران - مدیریت
 موضوع: *Islamic theological seminaries - Iran - Administration
 رده بندی کنگره: ۴۱۳۹۶ ظ ۸۷/۴/۶
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۰۷۱:
 شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۰۱۱۲۷۲

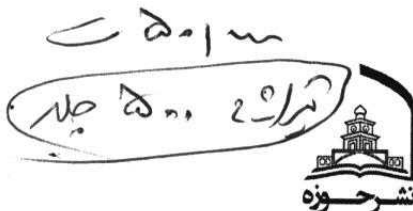
ظرفیت‌های تربیتی مدرسه علمیه مطلوب

به سفارش و نظارت:
 مدیریت مطالعات و برنامه‌ریزی تحصیلی معاونت تهذیب و تربیت حوزه‌های علمیه
 مؤلف: کاظم علی محمدی
 ناشر: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
 نوبت چاپ: چاپ دوم، بهار ۱۳۹۷

* تمامی حقوق برای معاونت تهذیب و تربیت حوزه‌های علمیه محفوظ است *

نشانی: قم، چمرکان، خیابان انتقار، مجتمع دارالولاية،
 معاونت تهذیب و تربیت حوزه‌های علمیه
 www.tahzib-howzeh.ir

انتشارات: ۰۲۵-۲۷۷۲۵۵۴۷
 مؤسسه انتشارات حوزه‌های علمیه
 تلفن تماس: ۰۲۵-۲۷۷۲۵۴۷۲۳-۲۷۷۲۰۸۶۰
 نشانی فروشگاه اینترنتی
 www.NashreHowzeh.ismc.ir
 نشر حوزة در ایستا و اینستاگرام
 @Nashre_Howzeh

فهرست مطالب

۹.....	مقدمه
فصل اول: ظرفیت‌های نیروی انسانی در مدرسه علمیه	
۱۵.....	۱. مدیر مدرسه
۱۷.....	شاخص‌ها و ویژگی‌های یک مدیر موفق
۱۷.....	الف. ویژگی‌های معنوی و اخلاقی
۱۸.....	ب. ویژگی‌های شناختی و معرفتی
۱۸.....	ج. ویژگی‌های انگیزشی و عاطفی
۱۹.....	د. ویژگی‌های رفتاری
۲۰.....	۲. استاد
۲۰.....	اهمیت جایگاه استاد
۲۱.....	وظیفه‌ی استاد؛ نیروپروری نه اطلاع‌رسانی
۲۴.....	انواع رسیدگی
۲۴.....	شاخص‌ها و ویژگی‌های یک استاد موفق
۲۴.....	الف. ویژگی‌های اخلاقی و معنوی استاد
۲۶.....	ب. ویژگی‌های شناختی و معرفتی
۲۶.....	ج. ویژگی‌های انگیزشی و عاطفی
۲۷.....	د. ویژگی‌های رفتاری
۲۸.....	آسیب‌ها و چالش‌ها
۲۸.....	الف. کاستی‌ها و مشکلات اخلاقی مربوط به اساتید
۳۰.....	ب. ضعف‌های مربوط به تربیت اخلاقی شاگردان

- ۳۱..... راهکارهای ترغیب اساتید به نقش آفرینی تربیتی
- ۳۳..... ۳. استاد اخلاق
- ۳۵..... شاخص ها و ویژگی های استاد اخلاق
- ۳۵..... الف. ویژگی های اخلاقی و شخصیتی استاد اخلاق
- ۳۶..... ب. مسئولیت های اخلاقی و تربیتی استاد اخلاق
- ۳۷..... آسیب ها و چالش ها
- ۳۹..... راهکارها و پیشنهادها
- ۳۹..... ۴. استاد مشاور
- ۴۰..... شاخص ها و ویژگی های استاد مشاور
- ۴۰..... الف. ویژگی های اخلاقی و شخصیتی مشاور
- ۴۱..... ب. صلاحیت های حرفه ای مشاور
- ۴۲..... آسیب ها و چالش ها
- ۴۳..... راهکارها و پیشنهادها
- ۴۴..... ۵. هم حجره، هم مباحثه و دوست
- ۴۵..... ۵-۱ هم حجره
- ۴۷..... ۵-۲ هم مباحثه
- ۴۸..... ویژگی های یک هم مباحثه ی خوب
- ۴۹..... ۵-۳ دوست
- ۵۲..... نشانه های دوستی افراطی
- ۵۳..... آسیب ها و چالش ها
- ۵۴..... راهکارهای پیش گیری و درمان
- ۵۵..... ۶. کارکنان و کارگزاران مدرسه
- ۵۶..... ۶-۱ معاون آموزش
- ۵۷..... ۶-۲ معاون پژوهش
- ۵۸..... ۶-۳ کارکنان بخش اداری

- ۵۹..... ۶-۴. باغبان
- ۶۰..... ۶-۵. آشپز
- ۶۳..... ۶-۶. خادم و نظافتچی
- ۶۸..... ۶-۷. نگهبان
- ۶۹..... ۶-۸. راننده
- ۷۰..... ۷. ظرفیت های بخش ها و واحدهای فرهنگی و تربیتی در مدرسه
- ۷۲..... ۸. ظرفیت خانوادگی طلاب
- ۷۳..... ارتباط مستمر مدرسه با خانواده
- ۷۴..... چالش های خانوادگی طلاب

فصل دوم: ظرفیت های محیطی مدرسه

- ۷۹..... ۱. ترسیم فضای فیزیکی مدرسه علمی مطلوب
- ۸۲..... ۱-۱ نمای ظاهری و صحن مدرسه
- ۸۴..... ۱-۲ حجره
- ۸۶..... شاخص های حجره مطلوب
- ۸۷..... حجره یا خوابگاه؟
- ۸۸..... آسیب ها و چالش های زندگی خوابگاهی
- ۹۰..... راهکارهای پیشنهادی
- ۹۱..... ۱-۳ کتابخانه و سالن مطالعه
- ۹۳..... ۱-۴ مدرّس (کلاس درس)
- ۹۴..... ۱-۵ مسجد و نمازخانه
- ۹۵..... ۱-۶ آشپزخانه و سالن غذاخوری
- ۹۶..... تغذیه
- ۱۰۳..... راهکارها و پیشنهادها
- ۱۰۴..... ۱-۷ حمام و سرویس های بهداشتی
- ۱۰۴..... ۱-۸ سالن ورزش و امکانات ورزشی و تفریحی

- الف. اهمیت ورزش و فعالیت بدنی برای طلاب..... ۱۰۴
- ب. اهمیت و ضرورت تفریح سالم و پاک برای طلاب..... ۱۱۰
۲. ظرفیت تعطیلات حوزه و اوقات فراغت طلاب..... ۱۱۵
- فصل تابستان..... ۱۱۷
- فعالیت‌های درسی در تابستان، آری یا نه؟..... ۱۱۸
- کثرت تعطیلات..... ۱۱۸
۳. ظرفیت‌های تربیتی ایام خاص..... ۱۲۱
- الف. مناسبت‌های مذهبی..... ۱۲۱
- رجب المرجب..... ۱۲۱
- شعبان المعظم..... ۱۲۲
- رمضان المبارک..... ۱۲۳
- محرم الحرام و صفر..... ۱۲۴
- ایام فاطمیه..... ۱۲۵
- ب. مناسبت‌های ملی..... ۱۲۶
- هفته دفاع مقدس و هفته بسیج..... ۱۲۷
- فهرست منابع..... ۱۲۹
- الف. کتاب‌های فارسی و عربی..... ۱۲۹
- ب. مقالات و نشریات..... ۱۳۱
- ج. سایت‌ها..... ۱۳۲
- تازه‌های نشر..... ۱۳۳

مقدمه

تأکید بر تقدم تزکیه بر تعلیم و خطر پی‌مودن مسیر علم بدون توجه به سلوک معنوی، در اندیشه و سخن امام خمینی ره موج می‌زند.^۱ به توصیه‌ی امام، تهذیب باید از همان اوان جوانی و ورود به عرصه‌ی طلبگی، مورد توجه و اهتمام طلاب و نیز مربیان اخلاق در حوزه‌ها باشد تا بیش‌تر بتوانند از نیروی جوانی خود بهره‌ ببرند.^۲

۱. تزکیه قبل از تعلیم و تعلم است؛ تزکیه؛ پیغمبر آمده است؛ ایها از تزکیه بکند؛ پرورش بدهد؛ نفوس را مهیا کند و بعد یُعَلِّمُهُمُ الْکِتَابَ وَ الْحِکْمَةَ؛ بعد تعلیم کتاب و حکمت بکند، که اگر کتاب و حکمت یا پرورش توأم نباشد و با تزکیه توأم نباشد، موجودی که از او بیرون می‌آید، همین موجوداتی می‌شود که در مجلس سنا و در مجلس شورای قبل از انقلاب بود. (امام خمینی، صحیفه امام، ج ۱۲، ص ۶۹۴)

این اصطلاحات هر چه زیاده‌تر شود، اگر با تهذیب و تقوا همراه نباشد، به ضرر دنیا و آخرت جامعه مسلمان تمام می‌شود. تنها دانستن این اصطلاحات اثری ندارد. علم توحید هم اگر با صفای نفس توأم نباشد، وبال خواهد بود. چه بسا افرادی که عالم به علم توحید بودند و طوایفی را منحرف کردند. چه بسا افرادی که همین اطلاعات شما را به نحو بهتری دارا بودند، لکن چون انحراف داشتند و اصلاح نشده بودند، وقتی وارد جامعه گردیدند، بسیاری را گمراه و منحرف ساختند. این اصطلاحات خشک، اگر بدون تقوا و تهذیب نفس باشد، هر چه بیشتر در ذهن انباشته گردد، کبر و نخوت در دایره نفس بیشتر توسعه می‌یابد. (امام خمینی، جهاد اکبر، ص ۱۹)

۲. شما وقتی وارد حوزه می‌شوید، پیش از هر کار، باید در صدد اصلاح خود باشید و مادامی که در حوزه به سر می‌برید، ضمن تحصیل، باید نفس خود را تهذیب کنید تا آن‌گاه که از حوزه بیرون رفتید و در شهر و یا محلی، رهبری ملتی را بر عهده گرفتید، مردم از اعمال و کردار شما، از فضایل اخلاقی شما استفاده کنند، پند گیرند، اصلاح شوند. بکوشید پیش از آن‌که وارد جامعه گردید، خود را اصلاح کنید، مذهب سازید. اگر اکنون که فارغ‌البا می‌باشید، در مقام اصلاح و تهذیب نفس برنمایید، آن روز که اجتماع به شما روی آورد، دیگر نمی‌توانید خود را اصلاح نمایید.... در زمینه‌ی تهذیب و تزکیه نفس و اصلاح اخلاق، برنامه تنظیم کنید؛ استاد اخلاق برای خود معین نمایید؛ جلسه‌ی وعظ و خطابه، پند و نصیحت تشکیل دهید. خود رو نمی‌توان مذهب شد. اگر حوزه‌ها همین‌طور از داشتن مربی اخلاق و جلسات پند و اندرز خالی باشد، محکوم به فنا خواهد بود. (همان، ص ۲۱)